

CĂRȚILE ALBE

VISĂRI PĂGÂNE

P O E Z I I

1910 — 1912

DE

ION PILLAT

BUCUREȘTI

«MINERVA», — Institut de Arte
Grafice și Editură. — B-dul Aca-
demiei, 3 — Str. Edgar Quinet, 4

1912

14102

Biblioteca Centrală Universitară
București
Cota 14102 Sublet
Inventar 426400

De acelaș autor :

Povestea celui din urmă sfânt.

plachetă cu 6 schițe de Petre Georgescu Rahtivanul
à la Belle Edition. Paris. 1912 2 lei

Sub tipar :

Casa amintirii, poezii 1906 — 1910.
Cărțile Albe, «Minerva» 1 leu 75

B.C.U. Bucuresti

C426400

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>		<u>Pag.</u>
Prodoslovie.			
Sunt zile.	9	Karman.	49
Voci în amurg.		Imn de închinăciune.	52
Timur Lenk, Firdus sau		Lămuriri la visările bu-	
Galileanul?	13	diste	54
Voci în amurg.	15	Centaurii.	
Visai de o cetate.	17	I. Vis și Centauri	59
Cântece.		II. Centaurul.	61
Divan din I. Brussa	21	III. Renaștere.	64
II. Basra.	24	IV. Fugă de Centauri.	66
III. Bagdad.	27	V. Cel din urmă Centaur.	68
Din Rubaiatul lui Yussuf.	30	VI. Rugă păgână.	70
Din «samisen» I.	32	Ode Barbare.	
II.	34	Unui Hermafrodit.	75
III.	37	Mării păgâne	77
Visări budiste.		Lui Profet.	79
Rugă budistă.	41	Nécredincioasei.	81
Samsara.	43	Anotimpurile.	
Spre Nirvana.	46	Primăvara	85
		Vara	86

	<u>Pag.</u>
Toamna	87
Iarna	88
Pictor ignotus.	
O icoană	91
El însuși.	92
Gemenii.	94
Fresca din Urbino	97
Sonete.	
Sonet barbar.	103
Lui Krum cuceritor. I . . .	105
II . . .	107
Lui Lăpușneanu Vodă . . .	109
Trecătoarei. I	111
II . . .	113
Celui din urmă Centaur. . .	115

	<u>Pag.</u>
Unor mori de vânt.	117
Necunoscutei.	119
Lui Chrysotemis	121
Veneția	123
Răsărit de lună.	125

Spovedanie.

(Anno-domini 15...)	129
-----------------------------	-----

Năzuinți.

I	137
II	139
III	141
IV	143
V	145

Noapte păgână	149
--------------------------------	------------

Părinților mei

SUNT ZILE

— PRODOSLOVIE —

Sunt zile când mi-e dorul flămând ca un barbar,
Războinicii călare i-ași năpusti cu vântul
Și ași cântă cu dânșii prin stepe ; iar pământul
Invins ca de cutremur s'ar prăbuși. Cuvântul
Ce mântue, 'n biserici s'ar cere în zadar.

În alte zile dorul mă lapadă sătul,
Și singura'mi dorință e ca pe țărm de mare
Intins, s'urmez cu ochii corăbiile în zare ;
În mine amintirea să piară călătoare,
Și umbra umbrii mele s'o am, mi-ar fi destul.

Sunt zile când mi-e dorul așa de bun, s'ar duce
Să dea întregu-mi suflet cum alții dau un ban
Și inima-mi deschisă la toți, s'ar face han
La care năvăli-va norodu'n lung chervan.
Sunt clipe când în spate ași vrea să port o cruce.

Și alte zile dorul mă face rău și rece
Trăind de piatră par'că, nepăsător idol...
Și miezul vieții însuși îmi pare că e gol,
Că omul e o mască și mila e un rol,
Și, orb, privesc durerea ce lângă mine trece.

Sunt zile când re'nvie copilul. Zile când
Moșneag, stinși îmi sunt ochii ca două stele moarte.
Sunt zile când tot pieptul iubirea mi'l împarte
Și altele când singur mă chinuiesc departe,
Inchis ca într'o boltă zidită'n al meu gând.

Necunoscutul cine'i, titanicul artist
Ce'n suflete și trupuri se'mbracă cum îi place,
— Vorbesc și el vorbește, și tac cu el când tace, —
Străinul care'n mine pe mine mă desface
Făcându-mă tot una cu-o fiară sau cu'n Christ?!

VOCI IN AMURG

TIMUR LENK, FIRDUSI SAU GALILEANUL?

Ei :

Vei fi cuceritorul!—Sub mâna ta de fer
Popoarele zdrobite vor cade la pământ,
Și knejii, împărații, ca frunze luate'n vânt
Se vor băga'n țărână, când steagul neînfrânt
Il vor zări în sboru'i de sânge roș pe cer!

Și de nu vrei, poete, cuvântul îți va fi
Mai dulce ca șoptitul iubirii pe o strună,
Și mai curat ca neaua în luciul alb de lună...
Iar noaptea pe pustiuri când stelele se-adună
La gândul tău isvoare din pietre s'or ivi!

Și de nu vrei, profete, vei adăpa un neam
La râul plin de soare al bunătății tale,
Și toți nefericiții îți vor eși în cale. —
Tu nu le vei da sfaturi, nici pilde, nici parale,
Ci blajin vei întinde de-asupra lor un ram.

Și de nu vrei... Atuncea ce vrei? Nu ți-e destul
Pământul tot să'l birui, să'l cânți, pe veci să'l mântui?

Eu:

Timur mâncat de vreme e pulbere'n mormântu-i,
Firdusi nu mai știe de i-a fost dulce cântu-i,
De mântuirea lumii Isus chiar e sătul.

VOCI IN AMURG

1.

De-o aripă, de-un sânge cu noi numai condorul!
Sântem învingătorii: Genghis, Xerxes, Kesar.
Deasupra lumii pradă rotim în cercuri sborul
Și ghiara ne-o înfingem deodată'n ea. Soborul
Ingenunchiat ne'nalță ca unor zei altar.

In nor de fum și flăcări se năruie și piere
Khanat, regat, imperiu din Tibru la Baikal.
Pe urma noastră crește neghină și tăcere,
Și pasărea de pradă și corbul nu ne cere
Să'i spunem, de ni-e faima Babār sau Hasdrubāl.

Pustiul, unde sântem, se'ntinde ca o mare
Și ca corăbii smulse de un vârtej de vânt
Pe dânsul fug nebune cu miile popoare
Când, numai umbra noastră zărind-o, li se pare
Că noaptea morții vecinici se lasă pe pământ.

2.

De-o lege cu Sokrates, cu Christ, cu Çakya Muni,
Suntem alinătorii. Pășind pe drumul lor
Din inime noi smuls-am chiar dorul unui dor.
Lăsând mireasa'n urmă, părinții și străbunii
Iubirea ni se scurge fântână tuturor.

Sântem cei fără nume.— Zadarnică se duce
Prin omenire mila ca apele prin vad...
Deși culegem ura și pietrele ce cad
Nădejdea nu se stinge și pilda noastră luçe
Pe veacuri ca și luna pădurilor de brad.

3.

Cel răstignit în cuie și cel răstignitor
Iși au eternitatea tot una de departe :
Dar simt, Iehova, 'n mine că sunt legat de moarte !
M'au ferecat în lanțuri credințele deșarte
Prea slab ca să fiu jertfă, prea tare să omor !

426400 -

VISAI DE O CETATE...

Visai de o cetate pe margine de mări...
Trec peste ea cocorii sburând spre alte țări.

Pe cer pier nori târându-și penumbra de pământ...
Fug legănând corăbii catargele de vânt.

Intrai tăcut într'ansa, umblai în lung și'n lat...
Se înalță doar murmur de ape, depărtat.

Urcai pe scări de piatră în turle până'n nori...
Se auzea doar freamăt de aripi de cocori.

Dormea de veci cetatea — un straniu mauzoleu... —
Și cum priveam, simțit-am că mortul eram eu.

CÂNTECE

A. S. R. Prințului Carol

DIVAN

I. DIN BRUSSA

In orașul sfânt, la Brussa
Tot mai vezi moscheea veche
Verde-albastră, — zic moslimii :
«Stai privind o viață 'ntreagă

«Făr'a ști de este verde
Ori albastră dacă este.
Tainic mii de ani trecut-au
Oglindind-o 'n mii de fețe».

In moscheea verde-albastră
Curge 'n marmură fântâna,
«Isvorește — zic moslimii, —
«Și-o ascuți întreaga viață

«Fără 'a ști de râde vecinic
Ori de plânge de apururi,
Căci o mie ani trecut-au
Râs și plâns svârlind întrânsa».

N'am văzut moscheea sfântă,
N'am grăit nici cu moslimii,
Cei ce sub turban adună
Vechea lumii înțelepciune.

Dar zărit-am doi ochi numai
Verzi ș'albaștrii de-opotrivă.
Și-un glas numai auzit-am
Râsul, plânsul îmbinându-l.

Deci desculț cum vrea Profetul
Și cu fața către Meca,
Cântăreț de altă lege
Cânt, Alah, spre slava ta !

II. DIN BASRA

Uângă drumul care duce
Peste munți și văi la Basra
O fântână isvorește
Din trei șipote de piatră ;

Dar catârul nu s'oprește
Să s'adape, nici moslimul :
Ne'ncepută curge apa,
Și se pierde ne'ncepută.

Căci turbane împletite
Cercetând cu sânge Coranul,
Cărturari de slavă veche
Spun : «Fântâna 'i fermecată»

Sună zicătoarea astfel:
«Din trei şipote de piatră
Cine bea dintr'unul, pierde
Raza ochilor de-apururi».

«Cine bea din amândouă
Cade la pământ şi moare.
De tustrele de s'atinge....»
Tac şi dau din cap imamii,

«Pradă e iubirii care
Te orbeşte şi te-omoară
Jertfă vie...» şi turbanul
Iar s'afundă în scriptură.

.....
Peste țări și mări dervișul
Vine neștiind de vrajă.
Răcoritu-l-au tustrele
Șipotele 'n drumul Basrii.

Deci nu'i vina lui, iubito,
Dacă el orbind nu vede
Nici pământ, nici cer, ci numai
Doi ochi negrii printre gene.

Nu e vina lui, iubito,
Inima'i de sângerează
Ca și rodia ce se sparge
In grădinile din Basra!

III. DIN BAGDAD

Lă Stambul îmi spun muftii
Cercetașii slovei sfinte,
Spun dervișii, știutorii
Legilor ce nu stau scrise,

Harun el Rașid, Kaliful,
Timp de-o mie nopți și una
Fermecat de Șe'razada
I-ascultă tăcut povestea.

Timp de-o mie nopți și una
El a stat sorbind cuvântul,
Și uită, cu o privire,
Tot coranul, toți profetii.

Timp de-o mie nopți kaliful
Se gândea privind-o : «Măine,
Măine gâtul ei ca neaua,
Va purtă colan de sânge».

Inflorit-au oleandrii
La Bagdad ca stropi de sânge
Crește'n zare luna nouă
Ca un iatagan de aur.

Dar hangerul ca argintul,
Gâtul fraged ca zăpada,
Au rămas —

Muri Kaliful

Și-a trăit Șeerazada.

.

Harun el Raşid de veacuri
Nu mai e. A lui iubită
Odihneşte lângă dânsul
La Bagdad în vre-o geamie

Roşie ori trandafirie,
După cum atinge piatra
Raza soarelui ce-apune,
Raza soarelui ce 'nvie.

Un moslim şi astăzi este,
— Deş nu-i Harun Raşidul —
Ce de-o mie nopţi îşi jură :
«Măine 'mi voi ucide dorul».

Dorul lui nemuritorul,
Să'l răpună nu se'ndură
Dar de-o mie nopţi şi una
Să'l ucidă el îşi jură

DIN RUBAYIATUL LUI YUSSUF

1.

Din ori și ce iubire dorințe vechi răsar :
In zori de zi amurgul revine parcă iar,
Și, Sāki, tu ne toarnă în primăvara nouă
Străvechiul vin al toamnei ce scânteie'n pahar.

2.

Prin paltinul în frunză curg picături de lună,
Departe clopoțeiile cămilelor răsună,
Miros de iasomie ne vine prins de vânt,
Iar eu visez povestea ce'n ochii tăi s'adună.

3.

Legându-mi visătoare, colan de brațe moi
 Mi-ai zis : «Vezi, luna nouă se'nalță printre foi».
 — «Iubito, nu e luna, ci chipul tău ce trece
 Pe cer — oglinda veche răsfântă peste noi !

4.

Miros de fân cosit curând
 în plete negre are,
 Chiar trandafirii la Șiraz
 ca buza'i roși' nu sunt
 Poți călări un an întreg
 din Ispahan la mare
 Și parcă tot în ochiul ei
 luceafărul răsare.

5.

Cu caravana mâine plecând din nou prin lume
 Nisipul și uitarea pe drum or să mă 'ndrume
 Dar azi ce'mi pasă mie, strângându-te, de-aud
 Cum muezinul Morții mă chiamă lung pe nume.

DIN «SAMISEN»

I

Munte Fuji, Fuji Yama,
Peste tine trec doar norii! —
Biwa, berze sbor pe lacu-ți
Cu aripele întinse! —

Cad flori albe la Kitzumo
Din cireși trandafirii. —
Lin se scutur liliicii
Pe cărări la Kumamoto. —

— Munte Fuji, nu sunt norii,
Ci sunt doruri azi uitate.
Berze nu's : pe lacul Biwa
Visele pornesc alături.

Mi se cerné lin iubirea
Pe cărări la Kumamoto.
La Kitzumo rânduri, rânduri,
Vântu-mi ninge tot trecutul.

— «Samisen» cu două coarde,
Tremurând te-ating și tremuri :
Strune de mătase, inimi,
Amândouă ni se frâng.

II.

Kuro Şivo se numeşte
Lângă coastele Japoniei
Un curent marin, şi apa'i
E atât de-adânc albastră

Că pescarii spun : «Tot cerul
Faţa lui în ea îşi spală».
Dar cunosc doi ochi, doi numai
Mai albaştri decât Şivo.

Printre culmile Japoniei
Fuji Yama i se spune
Unui munte sfânt. Zăpada-i
E atât de argintie

Că ne-au spus Niponii : «Luna
Raza ei din ea își toarce».
Dar știu un obraz, un singur,
Mai curat ca Fuji Yama.

Jizo se numește zeul
Care'n țările Japoniei
Cu copii morți se joacă.
Zâmbetu'i e-atât de dulce

Că părinții spun : «O mamă
Pruncului n'ar râde altfel».
Dar cunosc un zâmbet, unul,
Mai blajin ca lui Jizo.

n poveștile Jaoniei
Încă azi se pomenește
De Kimiko, de o «gheișă»
Ce-a murit de dor și scris-a :

1) «Să dorești a fi uitată
De iubit, e o povară
Mult mai grea decât e lupta
Ca să nu uiți niciodată».

Dar și astăzi știu un suflet
Ce-a putut — și nu murit-a —
Pilda «gheișii» s'o urmeze
Și să 'ntreacă pe Kimiko

1) «Wasuraruru
Mi naran to omò
Kokoro koso
Wasuré nu yori mo
Omoi nari-keré».

Poem de Kimiko
(reprodus de Lafacadiò Hearn).

III.

Lângă templul vechiu din Niko
E un lac și el oglindă
Ca un nufăr printre nuferi
Chipul de-aur al lui Buddha.

Spun Niponii : «Cu-o privire
Apele înseninează :
Vezi în fundul apei limpezi
Luna albă cum răsare.»

Spun Niponii : «De zâmbește
Crește lotusul albastru,
Inflorește pretutindeni
Și e lacul o grădină.»

Templul n'am văzut din Niko,
Și nici lacul ce'l oglindește...
Dar, iubito, cu-o privire
Limpezești întregu-mi suflet.

Când zâmbești atât de dulce
Inima îmi înflorește
Deodată ca un lotus
Fermecat de Çakya-Muni.

VISĂRI BUDISTE

RUGA BUDISTA

Am fost, o Çakya Muni, acela ce visase
— Viteaz fără putere și vultur fără sbor —
Năprasnic să vâneze popor după popor.
Dar neputând să'nvingă, milog pe drum rămase.

Am fost, o Çakya Muni, acel ce vrând să știe
— Brahman fără știință și fir fără fuior —
S'a chinuit o viață să prind'al vieții fior,
Dar nu putu să iasă din mintea lui pustie.

Am fost, o Çakya Muni, acel ce vru să curme
— Monah fără credință și mire fără dor —
Zadarnica'i iubire la ori și ce isvor,
Dar neputând să bea pieri fără de urme.

Din veac în veac tot altul, acelaș om în veci,
Născând mereu din moarte, murind spre a renaște,
Sunt obosit, Stăpâne, de mine și mă paște
Un dor să dorm de-apururi prin constelații reci.

S A M S A R A

Doamnei Elisa Brătianu

Dar nu'i întâia oară când ne'nchinăm iubirii
Și sub umbrar de ramuri ne spunem orbul dor.
De-o seară ne cunoaștem, dar farmecile firii
De mult în noi sădit-au necunoscutul fior...
Ne aruncase Brahma năvodul amăgirii.

Ne căutam doriința pe drumul către moarte :
In valul verde-al mării, învăluți de foi,
In noi, cu noi, scântea iubirii mai departe
Purtam din treaptă'n treaptă spre alte chipuri noi,
Căci «Maya» fermecase cărările deșarte.

Mai ții tu minte-amurgul pe apele polare
Când ne jucam noi, morse, spărgând val după val?
Pluteau măreți ghețarii topindu-se prin zare
Și noi plecam cu dâșii... iar turma de pe mal
Privea lung pribegia spre mări crepusculare.

O seară, primăvara, pornit-am împreună
— Când fluviile se umflă și punți de ghiață cad —
Căci nu găsea de hrană poporul meu de dună.
Un riu înnot urcat-am și din păduri de brad
Eși, ca azi senină, spre noi aceeași lună.

Mai știi cetatea moartă în zidurile mute
Cu liane pe palate de marmură, pe porți,
Când stam întinși la soare sub razele cernute
Doi «cobra» 'n nemișcarea acelor ce sunt morți:
Domneam sfințiți de veacuri pe templele tăcute.

La Anghkor Vāth când noaptea cinocefalii latră,
Când leneși crocodilii din iazuri se desfac,
Sub un Sivā de-aramă sau un Vișnu de piatră
Zăream aceeași lună pe ceruri sus și'n lac
O clipă... și-adormeam încolăciți pe vatră.

Mai îți aduci aminte ce falnic tu, condorul,
Îți părăseai cuibarul acoperit de stânci.
Deodată întinzându-ți aripa îți luai sborul,
Și eu, rotind deasupra prăpastilor adânci
Cu penele sbârlite îmi așteptam odorul.

Porneam brăzdând prin aer lungi pârtii de lumină;
Fugeau muflonii negri sărind din pisc în pisc
Căzându-le pe spate îi sfâșiam drept cină.
Flămânzi purtând spre ceruri fășii de carne'n plisc
Urcam... și pe văsduhuri aceeași lună plină.

Apoi cu armăsarii dorința'mi reîncepe:
Cutreeram pământul din Volga la Altai,
Și'n herghelii sălbatici nu fură alte iepe
Mai mândre când fugară tu nările'nălțai...
Și valuri, valuri iarba se legăna pe stepe.

Apoi... dar e zadarnic trecutul să'l înșir!
Să ne lăsăm mai bine cuprinși de vraja lumii.
Ne vine'n vânt mireasmă de fân și trandafir.
Din nou se'mbracă marea cu vâlul alb al spumii,
Iar Brahma țese iarăși al amăgirii fir.

SPRE NIRVĀNA

Fratelui meu Nicolae

De când cu valul vremii tot urc și tot cobor
Sub mii de învelișuri aceeași suferință,
— Impins din formă'n formă de altă năzuință, —
De moarte nu mi-e teamă, m'am învățat să mor.

Dar când desgroapă luna capela-mauzoleu
Din umbra, unde mâne voi fi întins, — aminte
Mi-aduc deodată straniu de vechile morminte
În care dorm de veacuri acei ce fură «Eu».

Pe lângă-o mare albă, tăcută ca un lac,
Mă îngropă cu psalme poporul meu, nomadul.
De două ori acelaș nu'mi fuse 'n viață vadul:
Acuma cu nisipul deapururea mă'mpac.

Djebē, cuceritorul, nebiruitul khan,
Pământul tot călcase sub tropot de copite:
Acuma peste mine cu sboruri liniștite
Șiraguri trec cocorii gonind spre alt liman.

Cu trandafiri sălbatici sădiți jur împrejur,
Intr'o grădină 'n care îți pierzi sub mușchiu cărarea
Liñ odihnesc: copacii de vânt își scutur' floarea
Mormântul mi se pare că e la Nișapur.

Pe-atunci poet și Sufi cuvântul tălmăceam;
Iar, când m'am stins în toamnă, culegătorii viei
Priveau, uitând scriptura cu rodul nebuniei,
Cum se strecoară pacea în ochii lui Kayam.

.....
.....
.....
.....
.....

Și noaptea câteodată mă'ntreb în care țări
Iși vor găsi uitarea mormintele de mâne.
Dormi-voi iar sub paza grădinelor bătrâne?
Sau voi visa'n cadența neturburatei mări?

De moarte nu mi-e teamă, m'am învățat să mor.
— Impins din formă'n formă de altă năzuință, —
Sub mii de învelișuri aceeași suferință,
De când cu valul vremii tot urc și tot cobor.

K A R M A N

 Buddha Çakya Muni! tu singura-mi credință,
Tu ce lucești luceafăr pe mărire durerii,
In calea spre odihnă a mistuit pusderii
De suflete și chipuri eterna mea ființă.

Chiar ruga mea de astăzi și ruga mea de mâine
— Nădejdea care fost-a, nădejdea ce va fi —
Inchipuiri sunt numai și se vor isprăvi...
Vor pieri pieritoare ca un lătrat de câine.

Deci, nemișcat, Alesul spre formele ce mor
Privească: el cu sine stă; roata vremii trece.
De-acuma va rămâne în viață pururi rece:
Un «Yoga» 'nfrățitul cu al Nirvanii fior.

Dar trebui, spune legea, de mii de ori un an
Ca să te poți desface de rodul unei fapte,
Și așteptând în tremur mă'ntreb cu ochii 'n noapte
Din ce afund de patimi răsare-al meu «karmān».

Străbat de mii de veacuri poteca desrobirii
Și oameni fără număr în sânge m'au purtat,
În cicluri planetare când fată, când bărbat,
Străpuns pe rând de teama și dorul nemuririi.

De oarece dorința'i de viață născătoare
Mă sperie chiar și ruga de a fi o neființă,
Căci cine știe unde, rodind ca o semință,
Din haos voi renaște cu capul către soare.

Spre altă transmigrare împins neincetat.
— De e acesta scopul și dacă n'oi ajunge
Să sfărăm în Nirvana «karmanul» ce mă 'mpunge
De mine mă desleagă, o Çakya Baghavat!

IMN DE INCHINACIUNE

«**T**i-e dat oceanul științei cu valul lui de lumină,
Ca luna rotundă ți-e chipul, atins-ai culmile vieții ;
Ajuns-ai golul gândirei : aceasta-i blagoslovenie !
Printr'însa întemeiază odihna ființelor toate.

Invins-ai fără durere, pătruns-ai inima vieții,
O prea slăvite ! ești ctitor al tuturor faptelor bune,
Și măsuri cu mintea ce'i bine : aceasta-i blagoslovenie !
Printr'însa întemeiază odihna ființelor toate.

O Buddha! ce dai ca podoabă podoaba faptelor bune,
Ce dai drept avere știința întreagă și nemincioasă,
Ți-e dată comoara veciei: aceasta-i blagoslovenie!
Printr'însa întemeiază odihna ființelor toate.

Locaș al gândirii, al rugii, al slovei înalte și drepte
Deasupra mirejii iluziei ți-e dată viața deapururi,
Da, vecinic ți-e dată viața: aceasta-i blagoslovenie!
Printr'însa întemeiază odihna ființelor toate.

Spre binele lumii se scurge isvorul milei din suflet
Și mântui de umbră ființa în umbră încătușată;
Ți-e dată puterea luminei: aceasta-i blagoslovenie!
Printr'însa întemeiază odihna ființelor toate».—

Dar nu mai pot crede, o Buddha, în faptele bune ori rele,
În imnul cu care monahii ajung în țara Nirvanii
Ajuns-am eu golul credinții: aceasta-i blagoslovenie?
Printr'însa în veci n'oi atinge odihna ființelor toate.

LĂMURIRI LA VISĂRILE BUDISTE

— *Çakya-Muni* sau *Baghavat* (prea sfântul) sau *Buddha Çakya-Muni*, diferite numiri ale lui Buddha.

— *Karman* sau *Karma*: mișcare; faptă; faptă omenească săvârșită, — privită ca bună ori rea. Aduce drept răsplată plăcere sau chin făptuitorului în viața aceasta sau într'o viață viitoare. *Karmanul* unui om determină forma și felul vieților lui succesive în decursul evoluției lumii (*Samsāra*).

- *Samsāra*: evoluția lumii ; — șirul de metempsicoze prin care trec ființele în drumul spre neant, spre *Nirvana* la care tinde Înțeleptul, Alesul.

- *Māyā*: «Acea ce nu este» ; iluzia, amăgirea ; puterea de amăgire, cauza aparenții amăgitoare a evoluției lumii (*Samsāra*).

- *Yoga*. unire ; armonie ; unirea celui care cugetă cu obiectul cugetării ; un fel de practică religioasă transcendentă lumii simțurilor.
Acel ce se îndeletnicește cu această practică.

- *Brahma*, zeul Creațiunii.

- *Vișnu* sau *Mukunda* sau *Hari*, zeul preservații.

- *Siva*, *Șiva* sau *Bhava*, zeul disoluții.

- *Kayam* sau mai bine *Omar Khayyām* (mort în 1123) poet persan din *Nișapur* cunoscut mai ales printr'un *Rubaiyat* faimos în tot Răsăritul. (Rubay-catren ; Rubaiyat-culegere de catrene) Făcea parte din secta filozofico-religioasă a *Sufiților*.

CENTAURII

(ÎN URMA UNUI VIS)

Lui Horia Furtuna.

I. VIS ȘI CENTAURI

Am văzut în vis întinderi adumbrite de castani....
Ziduri vechi de piatră 'n pietre dărâmate an cu ani ;....
Ederă de ele prinsă și de-alungul lor de strajă
Brazi înalți.

Pe iarba deasă stam culcat atins de vrajă
Ascultând povestea apei săltărețe de pe prund.
Tu, tăcută, de grumazu-mi aduceai un braț rotund.
«De-un trecut ce nu'i al nostru îți-aduci aminte oare?»
Te 'ntrebai — și plete, plete ca un râu stropit cu soare
Am simțit pe-obraz, pe frunte părul tău adus de vânt.

Și spre seară, când pe pajiști e o pace de mormânt,
Urmărind poteca strâmtă ce se pierde prin livadă,
Cerbi 'n cârd veniți din codrii s'au oprit, mirați să vadă
Sub salcâmul nins de floare doi străini în țara lor,
Și când luna de pe dealuri ca un arc de vânător
S'a 'ndoit pe cer, și ceață se lăsă prin crâng fâșii, —
Se ivi eșind din umbră și din vremile pustii,
Alb, mai alb decât zăpada, cu copitele de aur,
Isvorând din întuneric, rând pe rând câte-un Centaur !

II. CENTAURUL

Trei zile 'n nemișcare privise stana. Gândul
Nu cuprinsese forma ce pribegea prin haos.
A patra zi deodată simți că un Centaur
Incătușat în piatră îl aștepta să vie.
Trei zile visătorul își făuri visarea:
Când mângâia cu mâna, când crud lovea cu dalta,
Și tresărea lung piatra atinsă, cum tresare
Femeea ce ascunde în sânu'i viitorul.
A șaptea zi prin dafini amurgu 'ncet se stinse,
Gemea în umbră visul cu marmură robit,
Și falnic semizeul mai alb ca spuma mării
De noapte se desprinsese când lună fu 'n văzduhuri.

Cutează creatorul să 'nfrunte-a lui făptură
Și muritor măsoară o clipă nemurirea.
Dar iată că se mișcă Centaurul, grăește :
«De ce din somnul pietrei tu m'ai sculat, stăpâne ?
De ce mi-e strâmtă haina-ți, de ce mă strânge luful ?
Sunt zeu și sunt ființă deodată. O ! durere
De-a ști ce'i nemurirea, dar presimțindu-mi moartea,
De-a ști că nu'i iubire când îmi trăesc dorința.
Ce n'a putut Demiurgos să facă, ai făcut-o:
Ingemănarea stranie. Fii blestemat, părinte,
De cel d'întâi Centaur !» Dar glasul lui se frânse
Și nechezând sălbatec porni în larg de lume.

— De-atunci pe drumul vremii copita lui răsună.
Umplut-au tot pământul fugarii semizei...
Dar numai câte-odată, în nopțile cu lună,
Când fiecare rază e ploae de scânteii,

Indrăgostiți poeții, atunci când îi adună
Iubirea și norocul prin codrii vechi de tei,
Zărit-au, spun cu groază, — în goana ei nebună —
Năvala de Centauri strângând la piept femei.

Și blestemul de veacuri pe neamul lor apasă,
Căci zeul, ce tresare în piele de-armăsar,
De-apururea dori-va femeia ca mireasă.

Deși n'avem potcoava răsunătoare de-aur,
Gonim, o Zevs!, prin lume frumosul în zadar:
În pieptul tău, poete, se sbate un Centaur!

III. RENAȘTERE

In sgomot de potcoavă și freamăt de stejar
Centaurii din noapte se nasc în herghelii.
Mă înfrățesc cu ele cărărilor pustii:
Prin ramuri îndoite luceferii transpar,
Iar sunetul copitei pe frunze argintii
Răsbate cu putere, înăbușit și rar.

Nebuni de nemurire gonim prin codrul sfânt
Pribegi prin, țări de umbră și goluri de lumină.
Pe valuri de verdeață se 'nalță luna plină ;
Văpaea ei urmează sălbaticul avânt.
Deodată mă simt slobod. Gândirea mea străină
O svârl, și mă cutremur ca un copac în vânt.

Pricep tot ce nechează iubitul meu popor.
Mărire ție, Zeus, al vecinicieii faur !
Azi unul sunt de-un sânge cu aprigul Centaur.
Colind pădurea largă cu el rătăcitor ;
Iar noaptea pe sub bolta de stele și de laur
Pornim fără mișcare cu râul mișcător !

IV. FUGA DE CENTAURI

Cobor pe povârnişuri cu cozi şi plete 'n vânt
Centaureii. Văsduhul prin văi prelung răsună
De sgomotul copitei lovită de pământ.

Dar neamul, isgonitul, în herghelii s'adună,
Şi'şi potoleşte mersul pe ţărnul nalt şi frânt,
Privind la valul mării rostogolit pe dună.

Doar Poseidon mai este pe mări nemuritor.
De mult din nai nu cântă Satyrul pe câmpie,
Sirene nu mai afli prin ape de isvor.

Și au murit chiar Zeii — Dar groaznic azi învie
In cele două piepturi al morții straniu fior,
Și spaima 'i biciuește prin liniștea pustie.

Pe stânca goală vine un tropot neînfrânt,
Cu umbra el se 'nalță și crește 'n inserare...
Nebuni își încordează puternicul avânt

Centaurii: văzut-a eșind din lună 'n zare,
Sfârșitul lor vestindu-l și vecinicul mormânt,
Un armăsar, întâiul, stăpân pe-a lor cărare!

V. CEL DIN URMA CENTAUR

Visat-am cel din urmă Centaur că eram
Dormeà sub lutul vremii pierdute hypogeeea,
Și seara, când în treacăt umbream în mers aleea,
Potcoava mea de aur îmi scăpăra scânteeea
Pe care 'n drumul nopții sonor o cadențam.

Cutreeram zadarnic pădurile de brad,
In van cătam poporul stăpân eri pe câmpie:
Fugeau orbiți de spaimă cârlanii 'n herghelie
Când mă iveam din umbră pe 'ntinderea pustie,
Sau când purtat de sete mă coboram la vad.

Sirena cea din urmă visat-am că erai,
Și, nechezând dorința'mi pe țărmul nalt al mării,
Nebun, sdrobeam copita de țărâna cărării
Privind prin valuri roșii de sângele 'nserării
Lui Okeanos pradă cum trupul tău ți'l dai.

VI. RUGĂ PAGÂNĂ

Indură-te, Părinte, și dă-ne alt idol,
Frământă iarăși lutul și fă-te iarăși faur!
Din nou pe noi domnească încununat cu laur,
Din codrii fără margini sălbaticul Centaur
Și mândrul neam colinde planeta pân'la Pol.

Iar dacă semizeul din țarină nu 'nvie
Și herghelii fugare din moarte nu se rup,
Imbracă-ne dorința, Stăpâne, cu alt trup.
Mai bine prăzi de vultur, vânatul unui lup,
Dar scapă tot pământul de-a Omului urgie.

Tiranul șchiop, copilul maimuțelor să piară.
Să vie urșii haită prin rariștea de brad ;
Incet să 'și mâne zimbrul cirezile la vad ;
Și stoluri pe deasupra ghețarilor ce scad
Condorii să rotească ținând în a lor ghiară

Mânjit și plin de sânge pe cel din urmă Om.
Tăcerea să se 'ntindă pe șesuri ca o mare,
Cetățile zidite să se cufunde 'n zare,
Și singur câte-un raget de fiară 'n înserare
Să urce ca o rugă spre-al cerurilor dom !...

ODE BARBARE

UNUI HERMAFRODIT

GASIT PE MARGINEA MARII

Robi neîntregiți noi suntem de-apururi..
Prin alții 'ncercăm a noastră făptură,
Nebuni, s'o 'nchiegăm în chinul iubirii
Pentru vecie.

Turburător prin amurguri văzut-am,
El însu-și bărbat, femee ea însăși,
Dorință și țel deodată ca zeii :
Hermafroditul.

Intins pe nisipul mării spumoase,
Ca spuma de alb, ca stânca de Paros,
Privește la valuri cum se frământă,
Se 'nalță și cad.

El singur senin în lume de patimi,
Căci dornic pe sine se întregește,
— Și chipuri ce trec în ochi el oglindă
Cu nepăsare.

MARII PAGÂNE

Doamnei Sabina Cantacuzino

Cum scoica svârlită pe țărmuri păstrează
Deapururea freamătul mării sălbatici,
In mine talazul vremii lăsat-a
Un suflet păgân.

Poseidon răsară din valuri ; Tritonii
Să vie cu apa în turmă nebună ;
Nereus, păstorul, din bucium să sune
Cu Glaucos pe stânci.

În pârtia de spumă din urma corăbii,
Vâslașii, proptindu-și lopețile grele,
Privească tăcuți și plini de mirare
Sirene jucând.

Iar eu, părăsindu-mi pământul și legea ;
Spre mare m'oi duce, spre vecinica mare,
Căci astăzi dorința-mi mă face de-un sânge
Cu neamul străbun.

Și noaptea, când brumă de lună se lasă,
Și valuri se sparg și iarăși se'nalță,
Porni-voi stăpân pe mugetul apei
Cu zeii delfini.

LUI PROTEU

Lui Zevs din Dodona și nici lui Poseidon
Stăpân pe talazul mării păgâne,
Ci ție, Proteus mai tainic ca valul,
Mă voi rugă.

Căci fata în tine iubește doritul,
Dorește iubita băiatul în tine :
Nici dânsul, nici dânsa tu nu ești, ci numai
Zeul Proteu.

Privirea ta râde și plânge-a ta gură?
Sau plânge privirea-ți și gura ta râde?
Suspini că ești vesel? zâmbești de durere?
Cine va ști!

Cu tine Nereus, tritoni și sirene,
Urmau în amurguri, ne-au spus corăbierii,
Tirremele albe pe Marea Egee,
Pe Helespont.

Mai mult ca chiemarea tritonilor noaptea,
Ca dorul sireniei cu părul de aur,
Proteus, privindu-i prelung și'n tăcere,
I-a turburat.

NECREDINCIOASEI

Çopil, aprindeam lumânări de ceară ;
Mă'nchinam cântând la icoane sfinte,
Și pășind simțeam că'mi merge alături
Mântuitorul.

Ca băiat visai de Çakya-Muni : zile
Nemișcat steteam recitind cuvântu-i
Și basmul lui Jizo și vechea poveste-a
Fecioarei Kwanon.

Ca flăcău zărit-am Centauri o noapte,
Mai albi ca lumina lunii prin ramuri.
Frăție legai cu neamul sălbatic
Și zeii păgâni.

Apoi mi-am fost singur tovarăș și lege,
Dorința d'întâi și visul din urmă.
Orbiseră ochi-mi țintiți de-apururi
În sufletu-mi trist.

Dar azi mi se cern credințele moarte.
Se scutur și pier ca frunzele toamnei,
Căci tu mi-ai eșit în cale, tăcută,
Necredincioaso!

ANOTIMPURILE

PANOURI DECORATIVE INFĂȚIȘÂND O
GRĂDINĂ, ÎN EA STATUIA ZEULUI AMOR.

Lui Eugeniu Sperantia

PRIMAVARA.

De muguri pădurea e plină și ghiața și-a spart-o isvorul,
Cocorii se'ntorc, și prin zare răsbate lung strigătul lor.
Găsim ghiocei pe potecă pășind-o alături, iubito :
Lui Amor copilul, să'i ducem, cunună să'și facă din flori.

V A R A

Pe pajiști domnește lumina, ne-ascundem în umbră de luncă.
Cu maci înfloriți e stropită câmpia și grâul pe lanuri ;
Stăpâno, cu stropi mari de sânge iubirea ne este pătată :
Căci Amor arcașul străpuns-a deapururea inima mea.

T O A M N A .

Din crânguri cad frunzele moarte, s'aștern pe nisipul cărării !
Pustie și jalnică'i via și vița de struguri lipsită.
De brumă e ninsă grădina, și Amor, băiatul șagalnic,
Zadarnic spre noi își îndreaptă săgeata și arcul de bronz.

I A R N A

Zăpadă curată adus-a pe noapte eri Crivăț bătrânul.
Cu sania pe drumuri de țară pleca-vor lin oamenii astăzi ;
Dar posomorât sunt, și singur privesc tăcut dela fereastră
Pe Amor, iubitul tovarăș, de viscol svârlit la pământ.

PICTOR IGNOTUS

O ICOANA

Bărbat e sau femeie ? Doar capul se'ntrevede
Și bustul ce'n penumbră alunecă. Ai crede
Că s'a născut un Vinci în veacul lui Van Rin.
Ca fund : munți, văi și lacuri, în stilul florentin.
E de băiat privirea, iar ochii sunt de fată ;
Te-ating cu-o întrebare sfioasă și ciudată,
Dar îi privești mai bine și nu mai poți să-i crezi.
In plete negre părul se lasă. Parcă vezi
Durerea unui zâmbet pe buza sa subțire...
Turburător amestec ! Și-atunci când o simțire
De farmec te pătrunde neliniștit, subtil
Te'ntrebi : «E Salomeea sau sfântul Ion copil ?

EL INSU-ȘI

Ț'am fost văzut pe zidul unui «Palazzo» 'n Sienna
Necunoscutul meșter de care nu se știe
Nici numele nici viața, ci numai că trăise
In veacul lui Cellini și, îndrăgit de sine,
O singură icoană: pe-a lui, o iconise.
Privindu-se artistul, zărind a sa făptură,
Recunoscând in ochi-i pe lângă dânsul altul,
Purtat mereu în suflet — și nu credeă că'l poartă, —
De groaza lui el singur se otrăvi, se spune.

— O față imbrăcată cu plete lungi, o față
De Christ păgân și tânăr răsare 'n umbra pânzii.
Nevinovat un zâmbet pe buza crudă trece ;
Alene mâna albă se joacă cu pumnalul
Ce scânteiază printre scânteii de pietre scumpe.
Și de purpură bustul s'ascunde'n faldul mantii.
Dar schimbători sunt ochii, cu ape adânci și limpezi
Se-aprind ca și laguna'n amurguri la Ravenna,
Și dacă stai privindu-i, turburător deodată
La tine parcă altul se uită, altul care
Dintr'un noian de patimi se'nalță, se închiagă...
Și iar cu ochi de înger zâmbește blând copilul.

Plutea o seară dulce de vară pe Sienna...
Iar eu gândind la omul acel necunoscut
M'am dus visând pe drumuri o 'ntreagă tragedie,
Pe când pe zarea sfântă ca cerul unui Lippi
De sânge roșii norii se frământau în vânt.

GEMENII

Gemenilor Gheorghe și Alexandru Cr....

Și cunoști icoana ștearsă din San Zeno Maggiore
Și strania ei poveste păstrată la Verona ?
In fiecare toamnă de ea mă prinde dorul
Și de grădina Giulia ce-atinge două lacuri,
— Atât de părăsită când vine înserarea —
Și unde pricepurăm amurgul, la Bellagio...

Vasari nu vorbește de-acest «pictor ignotus»
Ce nu vru să arunce sub ochii fiecărui
— Să'l pângărească gura ce trece, — al lui nume
Și-i îngropă mândria în vecinică uitare.
Spun unii că Gioconda lui Leonard da Vinci
Ar fi luată după o veche Monna Lisa
De dânsul făurită, pe care-o nimicise
Căci îi găsea surâsul prea limpezit de vină....
Și cei mai mulți se'ntreabă dac'a trăit vreodată.
Dar simt o voluptate sălbatică și nouă
Zărind păgâna artă în pacea mănăstirii,
Pe lâng'un Pizanello din umbră când răsare.
Vedenia lui pătată-i de sânge ca și gându-i;
Iar gemenii, a căror poveste se șoptește
De franciscani cucernici ca sfântul din Assisa,
Stau lung să mă privească, cum au privit artistul
O seară la castelul San Pietro din Verona
Când chipul lor de-apururi el zămisli pe pânză.

Se-asemănau atâta, se zice, între dânșii
In cât ca să se vadă, el viu, mărind el însu-și
— De mic copil năvalnic îl urmărise visul —
Un frate — care? — ucise pe cel'lalt cu pumnalul.
Tăcut o noapte'ntreagă el își privi sfârșitul.
Și, împăcat cu moartea, putu să mai trăiască
— De oarece pierise — de-acuma pentru ceilalți...

Iar cronicile's pline de faptele'i miloase.
Se pomenește încă de-o lege în cetate,
Ce pedepsea cu ștreangul și fierul pe oricine
Ar omori un grangur sau o privighetoare
«Căci unul ne e frate și soră ne e una»

A fost o jale mare prin țară când se stinse,
Când mort îl coborără pe funii în mormântul
De piatră, unde doarme Can grande dela Scala,
Căci el eră de-o viță cu Scaligerul falnic.

Trei bolți cu stâlpi de umbră și arcuri de lumină.
Prin care vezi cum norii trec în fășii pe șesuri
Ce pier și ele 'n zare : în cât nu știi la urmă
De unde 'ncepe zarea cu cerul dus de vânturi...
Iar pe câmpii pustiul premergător furtunii...
Dar răzemați de umbră se nasc ciudat deodată
In ochi purtând cruzimea ereșilor de pradă,
Cu fruntă 'ntunecată de-aceeași presimțire,
Doi tineri foarte palizi în purpura domniei...
Așa la fel căți vine să crezi că nu'i puțință,
Că nu sunt două fețe, ci-o singură făptură.
Și te căznești zadarnic, să afli din privire
Din ei cine'i ucisul, și cine — ucigătorul. ?

FRESCA DIN URBINO

«Un farmec straniu are, pătrunzător și tainic,
«Pe care viața însăși nu'l poate reînvia.
«Acel ce vede-o clipă doar, fresca din Urbino
«Cum vrei să mai găsească frumoasă vre-o femeie
«Sau inima vrăjită, vrăjit să'și o mai dee...
«Și dac'ai fost acolo... străinule revino»!

Din cartea lui Vasari cuvintele 'nțelepte
Mă chinuiau acuma când pe cotite trepte
Monahul călăuză prin ganguri îl urmam,
Și se jucă pe ziduri lin umbra unui ram
Când printre colonade din ce în ce mai lungi
Ne-atinseră cucernic ale'nserării dungi :
Ajunși eram cu-amurgul pe marginea grădinii.
Suflată'n aur parcă de aurul luminii
Prin șiruri îndoite de chiparoși subțiri
Deodată o zărirăm în tainici licăriri
Madona măestrită în ceasul nebuniei.

Fusese iconarul de tâmple prin biserici
Necunoscutul meșter, zis meșterul Mariei,
Lucră cu stângăcie icoana Maicii sfinte
Înțepenită, dreaptă, cu zâmbetul cuminte
Prin fumul de tămâe și psălmuiți de clerici.
Mergea din țară 'n țară pentru'un coltuc de pâine
Assisa eri, azi Roma'l primea, Arezzo mâine
Rătăcitor pe drumuri...

Și iată într'o zi
Fră Bártolo egumen, cu dânsul se trezi
La poarta mănăstiri papale din Urbino
Purtând priviri ciudate și vorbe fără fir :
«Am întâlnit, părinte, Fecioara prea curată
«In scânteeri de stele și 'n raze îmbrăcată

«Și îi plutea în vorbă miros de trandafir
«Pe pajiști înflorite umblat-am și mi-a zis :
«— Icoana-mi zugrăvește-o — și noaptea ceea'n vis
«Din nou am revăzut-o și'n fiecare noapte».

Nebunul făurit-a o frescă minunată.
O zi numai? O viață?

O seară, fără plată,
Pieri «pictor ignotus» necunoscut lui însuși.

Atâta știe numai monahul... Triste șoapte
Cântări tânguitoare se înălțau din naos,
Veneau întunecate de vecinul repaos...
Eu cu privirea plină de rugă și dorință
Priveam Madona : blânda Fecioară din Urbino
Cu fața luminată de vis și suferință
Ce se pierdea în vremuri în clipa înserării,
Turburător de dulce...

Și din adâncul zării
Tot auzeam în noapte : «Străinule revino» !

SONETE

SONET BARBAR

En mine-o herghelie de armăsari. Sunt unii
Mai albi ca spuma albă svârlită'n vânt de mare
Mai albi decât e coama Licornii legendare,
Iar alții, fără pată, sunt negrii ca cărbunii.

Toți încordați așteaptă și sforăind, nebunii,
Pe drumul larg al vieții cu ei să pier călare.
Pornesc pe fiecare, dar prăbușit în zare
Mă scol rănit ; mai aprig sub nepăsarea lunii

M'arunc stăpân pe altul ; mă'ntunec în pustie...
Și voi urla sălbatic în liniștea târzie,
Când calul cel din urmă va necheză spre stele :

«Tovarășe cu mine, în moarte o să sari
Tu, cel mai fără margini din sufletele mele»!

E'n mine o herghelie de falnici armăsari...

LUI KRUM CUCERITOR

I.

Pe armăsar în spume, oprit, ca un erete
Privirea lui flămândă rotește pe câmpii.
Oștirile'i în urmă brăzdează mii și mii
Prin zări ne'ntrezărite nebiruit perete.

Planeta sub copita'i e roabă... Multe fete
De kneji legate dus-a de șeaua'i, prade vii,
Și râurile 'n vaduri cu valuri purpurii
Curgeau când pribegiră năprasnicile'i cete.

Pământul tot îl ține în ghiară. — O poruncă :
Apusul, răsăritul în moarte le aruncă ;
Impărății de veacuri cad pulbere 'n mormânt.

Dar înghețat de groază se clatină în vânt ;
Biruitoar pe-o lume, el însuși se înfrânge,
Căci sânge are 'n ochii-i de vede numai sânge.

II.

Si când fu scris să piară pe stepa fără zare
Cel care-o stăpânise din Volga 'n Kara-Kum,
L'a dus cântând poporul cu tămâeri de fum
Pe-un armăsar sălbatic să'l lege 'n șea călare.

Apoi rupându-i hățul deodată i-a dat drum,
Și calu 'ntins pornit-a săgeată, drept spre soare
Prin ape fără vaduri și văi făr'de cărare
Purtând pe-acel ce fuse cuceritorul Krum.

Toți călăreții gloată, sărind pe deșelate,
S'au aruncat în urmă-i cu bocete turbate
Să vadă unde cade să'i pue un mormânt.

Dar calul șapte zile fugind gonit de vânt
Stătu stăpân o clipă pe țărnul rupt al zării
Și nechezând sărit-a în nesfârșitul mării.

LUI LĂPUȘNEANU VODĂ

Moțoc, capul lui Moțoc vrem!

Norodul e'n vâltoare. De patru zile 'n rând
Se sbate, se împinge. Nemulțumit și gol
Mereu lovește zidul cetății mai flămând
Ca corbii rătăciții în iarnă de-al lor stol.

De patru nopți voivodul veghează 'n jeț pe gând
Și neagra lui făptură așteapt'al morții sol;
În juru'i tot Divanul — Boerii tremurând
Stau gârboviți de groază sub blănuri de sobol.

Și Vodă'n ziua cincea pe turlă ese: «Vrem
Un cap: Moțoc,—din carnea'i tot sângele să bem»!
Norodul urlă — Domnul nu spune un cuvânt.

Dar când se las'amurgul Moțoc e spovedit
Și dat mulțimii pradă—e sânge și pământ...
Să dormi tu, Lăpușnene, o noapte liniștit!

TRECĂTOAREI

I.

Tot mai aveai privire și ochi de fată mare
Și zâmbetul și vârsta, — deși jucai prin «bar».
În orice gest tot trupul părea că'l dai în dar
Și sufletu-ți se vede uitase — orice mirare.

Ce straniu lucru : forma rămâne în zadar
Și tot te mai îndeamnă — gândeam cu întristare, —
Să crezi și să'ți închipui că'i alta și că are
Ceva, în pieptu-i fraged, — nevinovat și rar.

Și chiar în seara ceea te-am luat. Pe drum cu tine
Am căutat o clipă pe când mergeai cu mine
Să'ți văd în ochi minciuna clipitei trecătoare

Și'n noaptea ei ghehena ce zace 'ntr'un mormânt ;
Dar tu mi-ai zis mahnită : «Nu mă privi... mă doare».
Și ți-am ertat o viață pentr'un sărman cuvânt.

II.

Ca un nebun o noapte 'ntreagă piept la piept,
Imbolnăvit de friguri, cu inima 'nsetată
Te-am strâns luptând zadarnic să'mi sting durerea toată.
Ai adormit spre ziuă, — eu am rămas deștept.

Dormeai, parcă muriseși, cu fruntea aplecată,
Cu sufletul și trupul tot pângărit. — Iar drept,
Sătul de mine însumi, priveam prea înțelept
La masca de femee pe fața ta de fată.

Și otrăvit de ură, străin, — ca un străin
Nepăsător de tine, — eram ca înainte,
Și capul întorsei cu sufletul hain.

Dar ai visat pe semne, căci când te-am revăzut
Îți luase somnul masca. În care sfânt trecut
Curată ca o soră te odihneai cuminte?

CELUI DIN URMA CENTAUR

Lui Ion Niculescu-Dorobanț

Ca eri isvorul curge în amfora de lut,
Dar azi pe malul apei altarul sfânt al Dianii
Se prăbușe 'n ciorchine de viță, iar castanii
Podoaba își desbracă pe templul decăzut.

Ca eri isvorul curge, dar unde mai sunt anii
Când Satyrul, glumețul, și Faunul tăcut
Veneau să 'și cânte dorul chiar lor necunoscut,
Și urmă de copită pe drum lăsau Sylvanii?

Poteca e pustie și vremea depărtată
A zeilor din timpul cu visuri legendare
Dar noaptea, cel din urmă Centaur câteodată

Din codrii plini de freamăt eșind nemuritor,
Cu două piepturi albe sub luciul lunii, pare
Un bust uitat de veacuri pe-un soclu mișcător.

UNOR MORI DE VÂNT

Surorei mele Pia

☉ ! strașini cu-aripi negre pe discul alb al lunii
— Care'și aduc aminte, așa bătrâne sânt,
De Don Quihotte 'n luptă cu morile de vânt —
Zărite pe 'noptate pe drumul Pampelunii !

Sub șita învechită își întocmesc lăstunii
In primăvară cuiburi din pae și pământ,
Și fiecare toamnă vă sapă un mormânt
In stâncă, pe țărână, sau prin nisipul dunii.

Deși vă paște moartea cumplită an cu an,
Tot mai păstrați trufie de nobil castilian;
Subțire, brațul vostru înalță parc'o spadă....

Si cum stați nemișcate, — pricep : pândiți grămadă
Să vie 'n licărire de zale ce răsun'
Hidalgo de la Manca și visul lui nebun !

NECUNOSCUTEI

Cum cercetă un suflet dorința mea ciudată
Mi-a spus necunoscuta : «Iluzii multe n'am.
Sinceritatea'i totul ce'n mine ascundeam...
Doar cei ce n'au să lupte visează câteodată».

Dar pentru chip și vârstă era prea învățată...
Inflăcărat și sceptic în fața ei steteam :
Mă turbura blândețea'i din glas, dar nu credeam
In trista renunțare din zâmbetu'i de față.

Și, aplecat pe brațu-i, visai de-o Bruges moartă,
In care alte timpuri și poate altă soartă
Ar fi făcut dintrânsa o sfântă de altar.

Căci Memling, numai dânsul, păstrează 'ngemănată
Sub arta nedibace voința încordată
Cu zâmbetul acela fermecător și rar.

LUI CHRYSOTEMIS

Grădina e sădită cu stranii crysanteme,
Cu struguri de glicină și spice de iris...
«E insula departe?» întrebi... și vezi în vis
Gătite'n porturi albe subțirile trireme!

Cu noi pornească repezi pe-al mărilor abis...
Auzi cum prin catarge Eol sburdalnic geme?
Și iată peste ape în licări de geme
Cythera dăruiță «poetis amicis».

Ilion s'a șters prin zare și-a pierit Scamandru ;
Călătorind cu valul sub cerul de-ametist
Sosesc adormitoare miresme d'oleandru.

Se lasă pretutindeni amurgul blând și trist ;
Iar eu, metempsicoză, sau dor, sau vis de-artist,
Te văd schimbată 'n Hero, iubita lui Leandru.

VENEȚIA

Lui M. Eminescu. — In Memoriam

Mijeau ca licuricii în noaptea aurie
Gondole luminate pe Marele Canal:
Uita Veneția toată sub măști de carnaval
Și'n foșnet de mătase că morții nu învie.

Dar astă-zi când e stinsă iubita nebunie,
Când s'a golit de viață portal după portal,
Când nu mai vezi pe ape o luntre, un fanal;
De ce spre tine pleacă dorința mea pustie?

De mult e mort San Marco. Departe mandoline
Sub «ponte dei sospiri» mai picură suspine,
Și sgomot de talazuri din largul mării vine.

Departe, mai departe răsună tainic struna,
Și iată că răsare înfiorând laguna:
De aur, arcuită ca o gondolă, — Luna!

RĂSARIT DE LUNA

Când tot cerul pare'n zare
Rai, — da nobis hodie! —
Ce Semiramis te are
In grădina'i, Rodie?

Balada Lunii
HORIA FURTUNA

Precum lumini de ceară cucernic mor prin naos,
Fanalurile'și stinge catarg după catarg.
In port auzi tăcere, iar pe al mării larg
Din stele pentru pururi s'a zămislit repaos.

Dar frământate valuri cu vuet iar se șparg
Și fierbe oceanul ca'n vremile de haos,
Căci iată se înalță, pe valuri lung adaos,
Cu discul ei în zare turburător de larg

Lin luna roditoare rotundă ca o rodie....
Luceafărul s'aprinde, scântee Bellatrix,
Spre Nord Săgetătorul rotește a lui zodie,

Talazul apei moarte s'a preschimbat în Styx,
Și 'n mugetul furtunii, ce Pytho, care Ptyx
Rostește vecinicii prelung «Da nobis hodie» ! ?

SPOVEDANIE

ANNO DOMINI 15...

De ce mă spovedesc ? O spune-mi, Sfinte !
Tu ce citești în suflete, Părinte,
Ce nu știu eu, tu poate știi mai bine.
Străin pricepi durerile străine
Și mila dai ca pâinea tuturor.

Mai falnic nume n'a urcat pe prora
Corăbii botezate «Bucentaur»
Când doge, asvârlind inel de aur,
Cu apele îmi înfrăteam domnia!
Stăpân pe spada-mi și stăpân pe mâna-mi,
Veneția toată cunoștea stăpâna-mi,
Stăpâna dogelui Delrio : Mia.
Frumoasă ? nu, mai mult de cât frumoasă !
Zadarnic noaptea pe canale marea •
Sunând din valuri arunca chiemarea,
Eu n'ascultam ursita mea mireasă,
Căci Mia isvorită'n raza lunii
Purta în ochi tot farmecul lagunii.
Frumoasă ? nu, mai mult decât frumoasă !
La glasul ei îmi regăseam mândria.
Mi-era pe-atunci mândria fără pată.
— «Atunci» pe vremuri, astăzi «altă-dată». —
Azi în genuchi îmi pocăesc trufia
În fața unei gratii. Drept credință
Te-am pus, și după tine o vecie.
O mască ești sau poate o ființă
Ce-a suferit și dânsa ? Cine știe !
Dar nu răspunzi — deci iat'a mea poveste :

Iubeam pe Mia, o iubeam cu ură.
Când alții o priveau simțeau că-o fură,
Și mă durea să știu că Mia este
Un trup chiar altul de cât trupul meu...
Și nopți întregi voit-am să fiu zeu

Spre a putea trăi urmându-i gândul
Acelaş dor, acelaş vis de-arândul
Cu Mia — să fiu unul fiind doi.

Era tăcută şi grăia arare
Şi cum privea cu ochii duşi în zare
Corăbiile pornite dela noi,
Mă întrebam: «Iubeşte, dar pe cine?
Pe Pietro, pe Luigi ori pe mine?»
— O noapte Luigino, alta Pietro
Găsiţi au fost cu un pumnal în spate.
Dar ea urma corăbii depărtate
Cu pânze roşii ce piereau prin zare...
Şi'n ochii ei nu se zărea mirare.

Frumoasă ? nu, mai mult de cât frumoasă !

O seară aruncă, — făcu că'i cade, —
Unui nebun de dor şi serenade
Un trandafir, — şi fu ucis băiatul.
— Iubeam pe Mia dureros de tare. —
Dar ochiul ei privea neturburatul,
Adânc şi dulce, chiar în seara ceea,
Amurgul nepătruns ca şi femeea.

Mă întrebam: «Iubește, dar pe cine» ?
O toamnă sau o vară, nu știu bine,
Un florentin cu nume Loredano
Privind-o, ea roși bătând din gene
Și se plecă din gondolă, alene
— O toamnă sau o vară la Murano —
Cu ochii urmărind corabia lui...

Iubeam nebun pe Mia — ce să spui !
I-am dat cu mâna mea să bea otravă ;
Otravă slabă ce omoară'ncet,
Într'un pahar cu mândru vin de Cipru
Întins de mine.

Se simțea bolnavă,
Iar eu ca Borgia mă simțeam poet.
Lin am pornit cu gondola spre mare
Și când amurgul între cer și zare
Făcu din luciul apii lac de-argint,
Lumini ardeau pe cheiul «dei Schiavoni»
Și luna răsărind pe Campanil
Zărit-am fața blândă de copil
Cu ochii mari și negrii ai Madonii.
Ședea tăcută și deodată somnul,
Prevestitorul morții, o atinse,
Și adormi cu brațele ei prinse

De gâtul meu. — Părinte, spune-mi mint
În visuri chiar femeile iubite? —
Cum odihnea plăpândă și cuminte
Eu aplecat cercam să'i sparg mândria,
•O clipă doar să știu ce-ascunde Mia,
Ce dragoste? ce ură?... și să moară.
Și cum o cercetam ca pe-o comoară,
Șopti, prin visul ei zâmbind: Delrio.

Delrio a grăit, Delrio !... nume
Mai dulce nu e'n cer, cum nu'i pe lume.
Delrio a șoptit! pricepi Părinte?
Pe mine mă iubea, pe mine! înțelegi?
Viața unui vis și visul vieții 'ntregi
Eram... și am ucis.

Dar poate minte
Chiar visul nevisat de noi, Prea sfinte?
Ce nu știu eu, tu poate știi mai bine:
Tu crezi în Dumnezeu! Să cred în tine?

10—20 Iunie 1912, Paris.

NĂZUINȚI

Prietenilor mei

I.

Lui Nicolae-Emil Lahovary

«**D**el Rio, ne e sete de-o amăgire nouă,
Arată-mi iarăși fresca atât de scumpă nouă...
Un Sfórza a avut-o sau poate-un Medicis
Și nu s'a spus povestea și viața nu s'a scris
A meșterului tainic din insuli Boromee
Ce'și iconi icoana și nu voi s'o dee
Chiar lui Cesare Borgia s'o pue în Sixtină...»

Ne-am coborât doriința pe trepte în grădină
Măceșul era 'n floare pe zidul dărâmat ;
Prin ramuri aplecate, plecați am așteptat
Văpaea înserării pe umbra ei să vie,
Să iasă fresca toată deodată 'n față, vie,
— Căci praf ne va fi chipul, dar ea etern rămâne—
«Pe care țărîm, Del Rio, ne vom opri noi mîne?
Nisipul vremii șterge o urmă și-altă urmă...»

Dar firul prea subțire al gândului se curmă...
Ne vin de pe Maggiore cu noaptea, în surdină,
Cântările scandate de ritmul vâșlei grele,
Și noi, privind prin ramuri mai dese ca zăbrele,
Ca robi cerșim zadarnic o rază de lumină.

«Del Rio, ne e sete de-o amăgire nouă,
Visată de un Sfórza sau de un Medicis.»

II.

Spre Nord, Del Rio, astăzi să ne cârmim visarea !
In purpura'nserării își moaie nemișcarea
Incremenit de-apururi polarul ocean...
Azi albatrôșii repezi, ce'n fiecare an
Revin la cuib, țipat-au deasupra casei noastre.
Readucând vrăjirea zăpezilor albastre
In nopțile pierdute călătorind pe drum.

Del Rio, ne vom duce lăsând în vatră scrum.
Trecutul să se stingă din inimi ca și focul...
Un alt trecut veni-va pribeag să'i ție locul,
Căci azi dorim fecioara Stăpână pe ninsoare...

Trăiește'n cea mai albă din țările polare
Și neaua e murdară pe lângă haina ei...
Luceferi poartă'n suflet și'n ochi adânci scânteii,
Îi flutură hlamida și părul lung în vânt.
Fecioara cea din urmă rămasă pe pământ
Stă singură, Del Rio...

Iar norii după nori,
În nemișcarea stranie plăpânzi și mișcători,
Se duc pe ceruri limpezi ca golful de Corint
Și par prin înserare trireme de argint.

Iar când se'nalță luna și ceata le-o străbate,
Se nasc din întuneric în licăriri ciudate
Sălbatice licorne în jurul ei grămadă
Cu coarneau de fildeș și coamă de zăpadă,
Prin mări crepusculare cu ape de smarald,

... Vedenia visată de cel din urmă Scald.

III.

Doresc fiorduri negre prin zidul alb de stâncă.
Lumina nu pătrunde penumbra lor adâncă,
Iar sus, pe povârnișuri ghețarii se cobor.
N'auzi izbiri de valuri sau murmur de isvor,
Au amorțit sub ghiață cascadele sglobii.
Pe plaiuri tröenite și cline străvezii
Doar umbra'și rătăcește vulturul dus de vânt...
Pe țarm o mânăstire, locașul cel mai sfânt,
Cu turla mari de carpen boltite de ninsoare.
Ca un «Kremlin» fantastic se iconește'n mare.
Acei ce'n ea se roagă nu râd și nici nu plâng,
Dar fiecare seară, când clopotele'și frâng
Chiemarea lor pe ape, ei es privind grămadă
Cum pier încet prin noapte corăbii de zăpadă...

.....
Doresc o oază moartă uitată în pustiu,
Al cărei nume dulce ca rodia nu'l mai știu.
De mult au năpădit-o nisipurile roșii;
Nu sunt palmieri și ape, dar straniu chiparoșii
Ca stâlpi uriași de piatră deapururi au rămas.
Iar, când apune luna de sânge pe Hedjas,
Călătorind Moslimii cu caravana'n zare
Se'ntreabă plini de frică ce Mecă nouă-apare,
Și cad, zărind cu spaimă, cu palma la pământ,
Tăcute minarete în legănări de vânt.

IV.

Ce stranie voluptate găsim în suferinți,
Del Rio! Unde'i vraja întâilor dorinți
Și farmecul ce zace în cea dintâi durere!
Pe-atunci ca și copii plângeam de-un «miserere»;
Azi sângerăm iubirea ca să putem iubi.

Prietene Del Rio, ce buddha, ce rabbī
Veni-va să'mi întindă al amăgirii cort ?
Fakir prin Benarēsuri am stat trei zile mort,
Scăldatu-m'am în Gange rugându-mă lui Brāhma,
Monah făr' de prihană urcai pe Fuji-Yāma,
Și m'am jelit zadarnic lui Çākya ertător...

Nebun, mi-ași da viața să retrăesc un fior,
Mi-ași omorâ toți zeii netrebnici ca pe-o turmă
De-ași ști că'n ei a-și crede o clipă doar, pe urmă.

V.

Lui Ion Lugoșianu

Antăres, Altăir, Arctūr, Aldebarān,
Ca raze de mătase pe-un firmament persan
Și prin plecate ramuri în scăpărări de-onyx
Cei mai subțili luceferi: Hespēr și Bellatrix...
În nepăsarea oarbă a negrului repaos
Ei: singura nădejde și singurul adaos
Pe care Demiurgōnul l'a scris cu slove de-aur
Să știe toți poeții că fu pe vremi un faur!

Del Rio, ne vom face tălmăcitori de zodii...
Destul ne amăgiră grădinele cu rodii,
Cytherele zărite prin gene de femei,
Visările lipsite de-al visului temei,
Iubirile secate de al iubirii fior...

Del Rio, e o cale ce duce din Lahōr
Prin pasuri troenite în munții Himalāya.
Pe piscuri întocmit-am spre a scăpă de «Māya»
Călugării din Lhassa o sihăstrie sfântă,
Acolo unde apa sub ghiață nu mai cântă,
Și nu mai e iluzie căci nu mai sunt dorinți...

Dar ni s'a stins puterea de-a crede în credinți
Del Rio, pentru suflet nu'i nici o mânăstire!
Prea slabi să'ntindem ruga, prea tari pentru iubire,
Deșertăciunii noastre nu'i văd decât un scop:
Să măsure vecia cu'n rece telescop!

NOAPTE PĂGÂNĂ

Lui Alexandru Macedonski

NOAPTE PAGANA

Tăcere.. întuneric.. și flacăra palpită :
Când fuge pe podele, când sue pe tavan,
In licăriri nebune din vatra părăsită.
De-un ceas privesc pe gânduri din bietul meu divan
Și flacăra și umbra și visul — e în van
N'alung melancolia ce 'n inimă palpită.

Tăcere... întuneric.. și nici-un foșnet. Dorm ?
Dar ceasul pretutindeni s'a pus ciudat să bată,
Și-aud cum bate tâmpla și creerul inform
Incepe să răsune răsunător deodată.
Fantastic orologiul a început să bată
Și clipele egale în veacuri le transform.

S'a stins pe vatră focul și s'a făcut albastru...
Ce rădăcină 'n umbră a prins de-a înflorit ?
Să fie 'nchipuire, visare de sihastru,...
Răsună 'n orologiu scandat și deslușit
Un sgomot de copită de marmură isbit
Un sgomot de copită... și focul e albastru.

Și bate orologiul din ce în ce mai rar,
Iar sgomotul copitii tot crește mai sălbatic
Și tremură odae. — Mă 'ntreb : Ce armăsar
Din basme răsări-va în fața mea hieratic ?
Ce armăsar în spume veni-va singuratic
Mai alb ca neaua ninsă pe un mărgăritar ?

Și tace orologiul.. și focu 'n scrum e jar...
Iar sgomotul copitii de-aproape 'i mai aproape...
Părere'i?—și de groază simt mușchii cum tresar —
Căci am zărit o umbră prin umbra de sub ploape
Și umbra se desface aproape, mai aproape...
Și tace orologiul.. și focu 'n scrum e jar.

Licorna rătăcită din veacuri legendare
Cu forme nevisate de nici-un visător,
Curată ca zăpada ce poartă în spinare,
Nechează — și-a mea teamă s'a preschimbat în dor ;
Nechează lung—și 'n mine se naște-un straniu dor—
Licorna corn de fildeș și coamă albă are...

Grăesc în vis : «Licorno să plec în depărtări
Și sgomot de copită nebun să crească 'n cale...
Uitare, timp și spațiu să piară și-ele. 'N zări
Să vie sub potcoava-ți brusc munte, deal și vale ;
Pământul tot rotească feeric pe-a mea cale.
Pustiuri fără margini, nețarmurite mări».

Dar iată peste capu-mi se 'ndoaie bolți stelare...
Divan, odae, casă în urmă au pierit.
De sânge urcă luna deodată și —, sfidare, —
Brăzdată-o văd de cornul Licornii. — A murit
Uitare, timp și spațiu, sfârșit și nesfârșit....
Și tropotul ritmează cadențe lapidare.

E frig : spre Nord colindă zodiac după zodiac,
Se sparg în curcubeie aurore boreale,
Și marea fără valuri tăcută'i ca un lac....
E cald :.. și palmierii lung ne șoptesc în cale
Cu stânci coralifere din ape tropicale
Necunoscute insuli prin umbră se desfac.

Cutreerăm acuma păduri adânci de brad :
Pe vârfuri troenite luceferii scânteie,
Și auzim cascade în depărtări cum cad. —
Acum ne duce mersul titanice prin alee
De sicomori în floare în parc de azalee. —
Geamii, cupole de-aur, de sticlă și de jad

Prin frunze ochiul nostru le prinde doar o clipă
Și pier întrezărite prin ceața unui vis.
Cetăți cu minarete răsar și se risipă...
Iar Meka și Medina, Mysorul și Memfis
Cetățile închise la toți, ni s'au deschis,
Și la potcoava vremii trecutul se 'nfiripă.

Trecutul, viitorul sunt prada unui vis.

Și veacuri fug și ele cu sborul monoton...
Privim prin zări cum crește himeric Ecbatana,
Tirreme se îndreaptă spre Tyr și spre Sidon,
Pe mări e iar stăpână Carthago, suverana ;
Dar timpul nu se-oprește în drumul spre Nirvana :
Străluce luna nouă din nou pe Parthenon.

Apoi Astarte zea visărilor ce mint
Ne-arată cornul fraged, dar rece ca un astru,
Alunecând subțire prin dafini la Corint ;
Și golful sub vrăjire se face mai albastru,
Pe când în noaptea ninsă cu stele, sus în castru
Buccinatorii sună în buciume de-argint.

Și luna înflorește întregul Helespont...
Pe ape irizate de ea, pe ce carene
Sosim pe drumul vremii trecute? Ce arhont
Ne-arată tot Bysanțu 'mpărătesei-Irene?
Serbează Verzi și-Albaștrii luptându-se'n arene
Izbânda indoită din Thracia și din Pont.

Acum pe cer Vezuviul și'aprinde'n umbră lava...
Mă ține'n loc o clipă dorința la Pompei.
Am togă de mătase, mă 'mbracă laticlava
Și mi-oglesc iubirea, străin în ochii ei,
In ochii'i de opale cu ape și scânteii
Când cu amfora greacă pe umăr vine sclava

Și tot rămâne 'n urma uriașului galop...
Și veacuri prăbușite deschid adânci abise.
Vecia parcă n'are de cât un singur scop.
S'așterne cale largă fantasticilor vise
Ce'n peștere sonore sub bolți întredeschise
Nu fură făurite de nici un zeu cyclop.

De aur era luna și s'a făcut ca varul...
Apar trei cruce de sânge pe cerul de-ametist,
Ș'n tropotul Licornii acuma urc Calvarul
Pe care se sfârșește iubirea unui Christ.
Răsare blând obrazu'i și dureros de trist
Sub palida lumină mai albă de cât varul.

Dar și-a oprit avântul Licorna sforăind:
O pironeste groaza și tremură deodată...
Iar ochii mei de cruce nu pot să'i mai desprind,
Căci Christul mă privește cu fața lui ciudată...
Mă turbură privirea'i în veci neturburată
Și fiori din tălpi la creștet deodată mă cuprind.

E vis sau nebunie? dar Christul nu-i pe cruce,
Ci eu mă văd eu însumi de cue răstignit...
Și luna urcă cerul și vine și se duce
Prin zări de întuneric.. Tăcere.. Am murit.
De veacuri stau de strajă pe cruce pironit
Și nimbul nemuririi pe fruntea mea străluce.

De veacuri stau de strajă și nimeni nu se 'nchină..
Uitat-a omenirea că sângerează Christ..
Și nimeni să'i mângâe durerea lui divină..

Și cum plânceam pe cruce veni un om și trist
Se 'nghenuchiè cucernic grăind cu voce plină
De lacrimi: «Nu mai plânce căci eu sunt noul Christ.»

.....
Tresar.. afară'i ziuă și soare și lumină!

— 156 —

DIN *CARȚILE ALBE* (VERSURI)

Sub presă:

FLORI SACRE de ALEXANDRU MACEDONSKI.

SCÂNTEI ȘI ROUĂ de HORIA FURTUNA.

In curând:

MURMUR DIN ADÂNCURI de EUGENIU SPERANTIA.

IN PARCUL DELA VERSAILLES de ALFRED MOȘOIU.

VIS ȘI VIAȚĂ de ALEXANDRU STOICESCU.

NOPTILE de ALEXANDRU MACEDONSKI.

CASA AMINTIRII de ION PILLAT.

1 LEU 75 VOLUMUL
